ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰਿਆ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਲੂਜਾ

ਗੱਲ ਪਿੰਡ ਜਵੱਦੀ ਦੀ ਹੈ। ਸਨਅਤੀ ਸਹਿਰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਮੌਲ ਰਹੇ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਮਿਲਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਪੁਰਾਤਨ ਘੁੱਗ ਵਸਦਾ ਜਵੱਦੀ ਪਿੰਡ। ਸ਼ਾਇਦ ਕੇਵਲ ਏਸੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਨੂੰ 'ਅਦੁੱਤੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸੰਮੇਲਨ' ਵਾਲਾ ਪਿੰਡ ਕਹਿਲਾਉਣ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਪਰਦੇਸਾਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸੰਗਤ ਵੀ 'ਅਦੁੱਤੀ ਸੰਮੇਲਨ' ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਪੁੱਛ ਕੇ ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਹੁੰਚੇ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ? ਜਿਸ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ ਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਨਿੰਨ ਸੇਵਕ ਭਾਈ 'ਜਵੰਦਾ' ਜੀ ਟਿਕੇ ਹੋਣ, ਕਿਵੇਂ ਸੰਸਾਰਕ ਖਾਕੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ 'ਚ ਨਾ ਉੱਘੜੇ ਉਹ ਅਸਥਾਨ? ***'ਜਿਥੈ ਜਾਇ ਬਹੈ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੋ ਥਾਨੁ ਸੁਹਾਵਾ ਰਾਮ ਰਾਜੇ॥'*** ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇ ਰਾਮਰਈਆਂ ਦੇ ਅਧਰਮੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਨੇ ਜੱਸੋਵਾਲ, ਜਸਪਾਲਾਂ ਅਤੇ ਜਵੱਦੀ ਦੇ ਕੁਝ ਅਣਮੱਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਅਗਾਧ ਬੋਧ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਚੁੱਭੀ ਲਾ ਕੇ ਮਨ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰੋਕੀਂ ਰੱਖਿਆ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਸੇ ਹੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀ ਵਿਦਵਤਾ, ਗੁਰਮਤਿ, ਬਾਣੀ ਤੇ ਬਾਣੇ ਦੀ ਪ੍ਰਪੱਕਤਾ ਅਤੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਦੀ ਛਹਿਬਰ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਹੀ ਸਰਸ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ, ਬਲਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਲੋਕਾਈ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸ੍ਰੋਤ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਵੱਦੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਖੱਬੀ ਵੱਖੀ 'ਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਚਿੱਤਰ ਨਹਿਰ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਮੰਦ-ਮੰਦ ਵਗ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਜੀ ਵੱਖੀ ਤੋਂ ਗੁਰ-ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਗਰ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਲਹਿਰ ਰੂਪੀ ਗੰਗਾ ਵੀ ਇਸਦੇ ਸੰਗ ਵਗ ਰਹੀ ਹੈ।ਮਸ਼ਹੂਰ ਪੱਖੋਵਾਲ ਰੋਡ ਅਖਵਾਉਂਦੀ ਕਿਤੇ ਸਿੱਧੀ ਤੇ ਕਿਤੇ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਵਲ ਖਾਂਦੀ ਪੱਕੀ ਲੁਕ ਵਾਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਨਹਿਰ ਦਾ ਪੁਲ ਪਾਰ ਕਰ ਲਉ। ਨਹਿਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਵੱਦੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਉੱਚੇ-ਨੀਵੇਂ ਹਰੇ-ਹਰੇ ਅਤੇ ਰਿਜ਼ਕ ਨਾਲ ਭਰੇ ਖੇਤਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਧਰ ਲਵੋ, ਅੱਗੇ-ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਧਦੇ ਜਾਉ।ਕੇਵਲ ਦਸ-ਪੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੁਝ ਗਲੀਆਂ ਤੇ ਮੋੜ ਕੱਟ ਕੇ ਆਖਰਕਾਰ ਏਕੜਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਨਿਵਾਣ ਦੇ ਐਨ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਧੁਰ ਅਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਝੂਲਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੂਰਾਨੀ ਝਲਕ ਦੇਖ ਪਾਉਗੇ ਤੇ ਕੁਝ ਹੀ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦਵਾਰੇ ਦੀ ਸਰਦਲ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਮਸਤਕ ਝੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਉਗੇ, ਉਹੀ ਹੈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਜਵੱਦੀ ਕਲਾਂ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰਮਤਿ ਰੂਪੀ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ।

ਮਾਲਵੇ ਨੂੰ ਉਂਝ ਵੀ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ 'ਗੁਰੂ ਕਾ ਮਾਲਵਾ' ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੱਖ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਅਖਾਣ ਹੈ "ਸਰਦਾਰ ਮਾਝਾ-ਸੰਤ ਮਾਲਵਾ।" ਗੁਰੂ ਕਾ ਮਾਲਵਾ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਧਰਮ ਪਰਾਇਣ, ਬ੍ਰਹਮ-ਗਿਆਨੀਆਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਸੰਤਾਂ, ਮਹੰਤਾਂ, ਜੋਧਿਆਂ, ਸੂਰਬੀਰਾਂ, ਧੀਰਜਵਾਨਾਂ, ਬਲਵਾਨਾਂ, ਨੀਤੀ-ਪੁਰਸ਼ਾਂ, ਹਰਿ-ਪ੍ਰਸਤਾਂ, ਅਣਖੀਲਿਆਂ, ਸੱਭਿਆਚਾਰੀਆਂ, ਰਿਸ਼ੀਆਂ, ਸ਼ਸਤਰਕਾਰਾਂ, ਫਿਲਾਸਫਰਾਂ, ਲਿਖਾਰੀਆਂ, ਸ੍ਰੀ ਮਾਨਾਂ, ਰਾਜ ਪੁਰਸ਼ਾਂ, ਦਾਨੀਆਂ, ਆਪਾ ਵਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੱਭਯ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਜਾਤੀਆਂ ਤੇ ਰੁਚੀਆਂ ਦੀ ਆਦਿ ਭੂਮੀ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਵੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੁੰਦਰ, ਸੁਹਾਵਣਾ, ਮਨ-ਭਾਣਾ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਬਣਿਆ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਉੱਖੜ-ਪੁੱਖੜ, ਬੇ-ਆਬਾਦ, ਬੇਜਾਨ ਅਤੇ ਵੀਰਾਨ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ, ਜੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਮੰਨ ਕੇ ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਨਾਮ-ਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੀਆਂ ਝੜੀਆਂ ਨਾ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਇੱਕੋ ਹੀ ਸਵੱਲੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਘੱਟੇ, ਮਿੱਟੀ, ਖੇਹ ਨਾਲ ਭਰੇ, ਭੱਠੇ ਦੀਆਂ ਸੜੀਆਂ ਧੂੜਾਂ ਤੇ ਖੰਗਰੀਲੀਆਂ ਇਟਾਂ ਦੇ ਟੋਟਿਆਂ ਨਾਲ ਮੜ੍ਹੇ, ਰੋੜੇ-ਧੋੜੇ ਅਤੇ ਨੁਕੀਲ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਖ਼ਾਕ ਨੂੰ ਇੱਕਸਾਰ ਨਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਤੇ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਹੀ ਇਹ ਬੰਜਰ ਅਤੇ ਬਥਝ ਧਰਤੀ ਆਬਾਦ ਹੋ ਗਈ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਅਤੇ ਜਵੱਦੀ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਰਜ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਜਨਵਰੀ 1985 ਨੂੰ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲੀ। ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਦਿਲੀ ਮੁਰਾਦ ਪੂਰੀ ਹੋਈ। ਇਸ ਬੇ-ਆਬਾਦ- ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਗੁਰ-ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ***ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ "ਵਿਸਮਾਦੁ ਨਾਦ" ਨਾਂ ਦੀ 1991 ਦੌਰਾਨ ਬਣਾਈ। ਸਿੱਖ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਲਿਆ। ਇਸੇ ਅਧੀਨ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਉੱਪਰ ਖੋਜ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਰਾਗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਗੁਰਸ਼ਬਦ ਸੰਗੀਤ ਅਕੈਡਮੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਖੋਜ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪਾਸਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬਾਖੂਬੀ ਸੰਭਾਲਿਆ।***

ਇੱਥੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ 1991 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ 31 ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਸਮਾਦੁ ਨਾਦ

ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀਆਂ ਆਡੀਓ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਕੈਸਟਾਂ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਗੁਰਮਤਿ ਫਲਸਫ਼ੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਗਿਆਨ-ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਇਹ ਕੰਮ ਤਾਂ ਹੀ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਗੁਰਮਤਿ ਫਲਸਫ਼ੇ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਨਾਲ ਦੂਸਰੇ ਧਰਮਾਂ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੰਵਾਦ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਫੇਰ ਤੀਸਰੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਬੋਧਨ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ 5 ਤੋਂ 7 ਨਵੰਬਰ 1993 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਵੱਦੀ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਮਨੱਖਤਾ ਨੂੰ ਦੇਣ' ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸ਼ਟੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਏ ਲਗਭਗ 70 ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੋਜ-ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖੋਜ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਖੋਜ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ 'ਵਿਸਮਾਦੁ ਨਾਦ' ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸ਼ਟੀ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਸਿੱਇਜ਼ਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਡੀਮਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਖੋਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ, ਵਿਚਾਰ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ, ਸੰਚਾਰ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਕੋਰਸਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕੇ ਗਏ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪ੍ਰੈਲ 1994 ਵਿੱਚ '**ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੋਵੈ ਸੁ ਕਾਇਆ ਖੋਜੈ**' ਦੇ ਮਹਾਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ 'ਦੇਹੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ' ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸ਼ਟੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਵੱਦੀ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ 'ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ' ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨਵੀਨ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਾਲੇ ਆਧੁਨਿਕ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਟਰੱਸਟ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੈਡੀਕਲ ਕੈਂਪ ਵੀ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

(ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ, ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ: 6 ਨਵੰਬਰ 1997)

- *ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ, ਤੁਹਾਡੀ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਅਦੁੱਤੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸੰਮੇਲਨ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ ਹੈ। ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਉੱਥੇ ਸਭ ਕੁਛ ਅਦੁੱਤੀ ਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸੀ। ਉਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਤੇ ਸੁਣਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਹੀ ਨਿਰਾਲਾ ਸੀ ਹਰ ਵੇਲੇ ਮਧੁਰ ਰਾਗਦਾਰੀ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੀ ਧੁਨੀ ਨੇ ਆਨੰਦ ਮਗਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਆਸ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਗੋਂ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਮੌਕੇ ਬਖ਼ਸ਼ਦੇ ਰਹੋਗੇ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਸੇਵਾ ਦਾ ਅਵਸਰ ਮਿਲਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਜੋ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੇ ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਮੇਰੀਆਂ ਦਿਲੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ ....*

ਨਿਵੇਦਿੱਤਾ ਕੌਰ

- ਅਦੁੱਤੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਨਾਦ ਅਜੇ ਵੀ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੂੰਜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੁਪਨੇ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਉਡੀਕਾਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕੈਸਟਾਂ ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਆਨੰਦਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਆਪ ਵੱਲੋਂ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਭੰਵਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਦੁੱਤੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਸਦਕਾ ਇਹ ਤਾਂ ਜੁਗ-ਪਲਟਾਊ ਕਾਰਜ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡਾ: ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਰਤਨ, 422, ਸੈਕਟਰ-15 ਏ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਅਦੁੱਤੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸੰਮੇਲਨ ਤੋਂ ਵਿੱਦਿਅਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਸਤਿਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਚਾਰ ਰੋਜ਼ਾ ਸੱਤਵਾਂ ਅਦੁੱਤੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸੰਮੇਲਨ ਅੱਜ ਤੀਸਰੇ ਦਿਨ ਪੂਰੇ ਜੋਬਨ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਿਸ਼ਰਤ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਦਾ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਗਈ ਰਾਤ ਤੱਕ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਦਿਆ ਮੰਤਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਜ ਸੰਮੇਲਨ ਦੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵਿੱਦਿਅਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਉਸ ਦੇ ਬਚਪਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪਸਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬੀਮਾਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿੰਗ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਤਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰ ਕੇ ਡੇਢ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 1999 ਵਿੱਚ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ ਨਸ਼ਾ ਰਹਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਸ਼ੇ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਹਨ। ਤੰਦਰੁਸਤ ਆਦਮੀ ਹੀ ਕੇਵਲ ਪਰਿਵਾਰ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸੋਚ 'ਤੇ ਵਰ੍ਹਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸੋਚ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਬਣੀਆਂ ਉਹ ਅਦਾਰੇ ਹੀ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸੋਚ ਦਾ ਰਾਜ ਰੂਸ ਵਿੱਚ ਸੀ ਤੇ ਅੱਜ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਸਤਿਕ ਸੋਚ ਦਾ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਭਿਆਨਕ ਸਿੱਟੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਰਮ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਦਇਆਵਾਨ ਅਥਵਾ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿੱਦਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਿਆਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੰਦਰ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤਾਂ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ ਪਰ ਹਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰਬਉੱਚ ਅਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੰਗਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਗਤ ਚੰਗੇਰੀ ਵਿੱਦਿਆ 'ਚ ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੀ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਭਾਸ਼ਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਵੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਪਬਲਿਕ ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੋਰਾ ਲਾ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੀਡੀਅਮ ਹੀ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੀਡੀਅਮ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਰੱਖਾਂਗੇ।

ਜਥੇਦਾਰ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਕੈਨਿੰਗ ਟੈਸਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਾਡੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਸਾਨੂੰ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਤ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਇਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਹ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਕੱਢ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਪੁਰਖਾਂ ਨਾਲ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਧਾਇਕ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਰਾਗਾਤਮਿਕ ਗਾਇਨ ਸਿੱਖ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਗੀਤ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਸਾਂਝ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਿਰਾਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਉੱਪਰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੋਜ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ 31 ਰਾਗਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੰਨੇ ਹੀ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਰਾਗ ਹਨ। ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ 219 ਰਾਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸੰਤ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਉਨੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੰਨੇ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨਾ ਬਹੁਤ ਕਠਿਨ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਜਵੱਦੀ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਅਧਿਐਨ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਏ।

(ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ, ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ: 9 ਨਵੰਬਰ 1997)